

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агробіотехнологічний факультет
кафедра технологій у рослинництві та захисту рослин
Спеціальність 201 «Агрономія»

Допускається до захисту
«29» жовтня 2024 р.
Зав. кафедрою
доцент _____ Т.В. Панченко

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

НА ТЕМУ:

**Формування урожайності та якості зерна
сортів пшениці озимої залежно від року
виращування на дослідному полі НВЦ
БНАУ**

Виконав (ла) _____ Берун Владислав Олегович

Керівник доцент _____ Качан Л.М.

Рецензент доцент _____ Караульна В.М.

Біла Церква
2024

РЕФЕРАТ

Берун Владислав Олегович. Формування урожайності та якості зерна сортів пшениці озимої залежно від року вирощування на дослідному полі НВЦ БНАУ.

Досліджено: в умовах дослідного поля науково-виробничого центру БНАУ сорти пшениці озимої Поліська 90 та Копилівчанка. Вивчено реакцію сортів на роки вирощування в сівоzmіні кафедри рослинництва, вплив факторів досліджень на фотосинтетичний потенціал, густоту продуктивного стеблостою, елементи структури продуктивності пшениці, величину врожайності та якість насіння.

Використано: польові та розрахункові методи досліджень, лабораторні дослідження, проведено математичний, дисперсійний аналіз результатів досліджень.

Виявлено: що урожайність найвища в 2022 році у сорту Поліська 90 – 55,6 ц/га, для сорту ж Копилівчанка цей показник – 64,7 ц/га, тобто урожайність порівняна з контролем зростає на 9,1 ц/га. У 2024 році урожайність низька у досліджуваних сортів практично ідентична у Поліської 90 – 30,3 і 29,5 ц/га у сорту Копилівчанка.

Зроблено висновок: для умов Лісостепу перевага за сортом Копилівчанка, при його вирощуванні прибуток більший на 5282,20 грн./га ніж у сорту Поліська 90, а урожайність становить в середньому за три роки досліджень – 52,9 ц/га. Тому ми й рекомендуємо його до вирощування.

Одержані результати: можуть бути використані у сільськогосподарських господарствах різних форм власності.

Кваліфікаційна робота магістра містить __ сторінок, __ таблиць, __ рисунків, список використаних джерел із __ найменувань, __ додатків.

Ключові слова: пшениця озима м'яка, сорт, роки вирощування, площа листя, густота рослин, продуктивний стеблостій, показники якості насіння, урожайність.

ANNOTATION

Berun Vladyslav Olegovich. Formation of yield and grain quality of winter wheat varieties depending on the year of cultivation on the experimental field of the Scientific Research Center of the BNA.

Studied: winter wheat varieties Poliska 90 and Kopylivchanka in the conditions of the experimental field of the scientific and production center of the Ukrainian National Academy of Sciences. The reaction of varieties to the years of cultivation in the crop rotation of the department of crop production, the influence of research factors on the photosynthetic potential, the density of productive stems, elements of the structure of wheat productivity, the amount of yield and the quality of seeds were studied.

Used: field and computational research methods, laboratory research, mathematical and dispersion analysis of research results.

It was found that the yield is the highest in 2022 in the Poliska 90 variety - 55.6 t/ha, for the Kopylivchanka variety this indicator is 64.7 t/ha, i.e. the yield compared to the control increases by 9.1 t/ha. In 2024, the yield is low in the researched varieties and is almost identical to Poliska 90 – 30.3 and 29.5 t/ha in the Kopylivchanka variety.

The conclusion was made: for the conditions of the forest-steppe, the advantage of the Kopylivchanka variety, when growing it, the profit is 5282.20 hryvnias/ha more than that of the Poliska 90 variety, and the average yield over the three years of research is 52.9 t/ha. That is why we recommend it for cultivation.

The obtained results: can be used in agricultural farms of various forms of ownership.

The master's qualification work contains ___ pages, ___ tables, ___ figures, a list of used sources from ___ names, ___ appendices.

Key words: soft winter wheat, variety, years of cultivation, leaf area, plant density, productive stem, seed quality indicators, productivity.

Список використаної літератури

1. Авраменко С., Сало А., Тимук В. Вибір сорту пшениці м'якої озимої // Агровісник України. – 2007. – № 6. – С. 46-48.
2. Адаменко Т. Вплив ґрунтово-кліматичних і погодних умов на якість зерна пшениці м'якої озимої // Агроном. – 2007. – № 2. – С. 12-13.
3. Бабич А. О. Рослинний світ у біосфері А. О. Бабич Світові земельні, продовольчі і кормові ресурси - К.: Аграрна наука. 1996. - С. 15— 19.
4. Баган А.В. Оцінка сучасних сортів пшениці озимої за врожайністю та якістю зерна // Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету. – Умань, 2007. – Вип. 65. – Ч. 1. – С. 17-21.
5. Бельдій Н., Лисікова В., Шовгун О. Кращі нові сорти пшениці-запорука високих і стабільних врожаїв // Пропозиція. – 2022. – № 9. – С. 56-66.
6. Вологдіна Г.Б., Замліна Н.П. Реакція нових сортів пшениці м'якої озимої на строки сівби в умовах Лісостепу України // Науково-технічний бюлетень Миронівського інституту пшениці ім.В.М. Ремесла. – К., 2022. – Вип. 8. – С. 363-371.
7. Грицюк П. Динаміка врожайності зернових:прогнози і ризики // Економіка України. – 2023. – № 11. – С.42-53.
8. Державний стандарт України «Насіння сільськогосподарських культур. Сортіві і посівні якості», ДСТУ 2240–93. – Київ, 1994. – С. 74.
9. Жабенюк Л. В. О методах определения площади листьев / Л. В. Жабенюк, А. Г. Тен . Науч. тр. Белорусской с.-х. акад. - Горки, 1970. -Т. 64. - С. 156-158.
- 10.Зайцев О. Впровадження нових сортів озимої пшениці у виробництво – шлях до збільшення рентабельності її вирощування // Пропозиція. – 2004. – № 6.
- 11.Зайцев О. Нові сорти пшениці озимої–шлях до підвищення ефективності використання земельних ресурсів // Пропозиція. – 2002. – № 6. – С. 38.
- 12.Зайцев О. Сортооновлення — шлях до підвищення ефективності вирощування сільськогосподарських культур // Пропозиція. – 2004.–№ 5.
- 13.Закалична А.К. Сорт –важлива ланка в збільшенні виробництва рослинницької продукції// Сільськогосподарські науки. – Сімферополь, 1999. – Вип. 62. – С. 267-273.

14. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» // *Голос України*. – 2003. – 28 січня.
15. Зозуля О.Л., Мамалига В.С. Селекція і насінництво польових культур. – К.: Урожай, 1993. – С. 416.
16. Іщенко В.І. Біологічні особливості та господарська цінність ранньостиглих сортів пшениці // *Вісник Білоцерківського державного аграрного університету: Збірник наукових праць*. – Біла Церква, 2001. – Вип. 15. – С. 66-69.
17. Кириченко В.В., Костромітін В.М. Формування сортової структури зернових колосових культур за агроекологічним принципом // *Вісник аграрної науки*. – 2002. – № 4. – С. 26.
18. Ковалишина Г.М. Стійкість сортів пшениці озимої проти хвороб колосу // *Науково-технічний бюлетень Миронівського інституту пшениці ім. В.М. Ремесла*
19. Лисікова В.М. Пшениця м'яка озима (Нові сорти) // *Насінництво*. – 2006. – № 6. – С. 18-20.
20. Литвиненко М. Особливості сортової політики, сортооновлення й сортозміни пшениці м'якої озимої за рекомендаціями одеських селекціонерів // *Пропозиція*. – 2022 – № 8. – С. 46-47.
21. Лихочвор В. Пшениця озима. Шляхи підвищення врожайності // *Зерно і хліб*. – 2001. – № 2. – С. 16-17.
22. Лихочвор В., Демчишин А. Пшениця озима: урожайність та якість зерна різних сортів // *Пропозиція*. – 2003. – № 3. – С. 31.
23. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. – Друге видання (виправлене), – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – С. 808.
24. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. – Львів: НВФ «Українські технології», 2002. – С. 800.
25. Лихочвор В.В. Структура врожаю пшениці озимої: монографія. – Львів: «Українські технології», 1999. – С. 200.
26. Лихочвор В.В., Проць Р.Р. Пшениця озима. – Львів: НВФ «Українські технології», 2002. – С. 88.
27. Макрушин М.М. Насіннезнавство польових культур. – К.: Урожай, 1994. – С. 208.

28. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І., Власенко В.А. Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин: Підручник. – К.: Вища освіта, 2006. – С. 463.
29. Непочатов М.І., Циганко В.А. Вплив погодних умов року, фонів мінерального живлення та способів основного обробітку ґрунту на врожайність сортів пшениці м'якої озимої // Наукові праці Кримського агротехнологічного університету. – Сімферополь, 2005. – Вип. 91. – С. 3-9.
30. Носатовський А.І. Пшениця(біологія), М.: Колос, 1965. – С. 368.
31. Панченко Т.В. Урожайність зерна пшениці озимої залежності від сорту, сортосумішей та схем азотного живлення // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та докторантів «Наукові пошуки молоді у третьому тисячолітті» 15-16 травня 2022р. – Біла Церква, 2022. – С. 3.
32. Панченко Т.В., Ткачук В.М., Залежність урожайності озимої пшениці від довжини колосу та кількості колосків у колосі за різних доз азоту. // Вісник Білоцерківського ДАУ: Зб. наук. праць. – Біла Церква, 2005. Вип. 32. – С. 115-121.
33. Терещенко Ю.Ф., Уліч О.Л., Уліч Л.І. Підвищення продуктивності і якості зерна та насіння пшениці м'якої озимої на основі добору сортів, розміщення в сівозміні, удобрення та строків сівби // Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету. – Умань, 2007. – Вип. 64. – Ч. 1. – Агрономія. – С. 53-65.
34. Ткачук В.М., Панченко Т.В. Підвищення продуктивності фотосинтезу в посівах озимої пшениці // Аграрні вісті: Щоквартальний науково-практичний журнал. – Біла Церква, 2002. Вип. 3. – С. 7-9.
35. Уліч Л.І. Оптимізація використання сортів пшениці м'якої озимої // Вісник аграрної науки. – 2006. – № 6. – С. 31-34.
36. Уліч Л.І. Урожайні та адаптивні властивості нових сортів пшениці озимої // Вісник Білоцерківського державного аграрного університету: Збірник наукових праць. – Біла Церква, 2006. – Вип. 37. – С. 30-37.
37. Уліч Л.І. Урожайність пшениці озимої в умовах посухи // Пропозиція. – 2022. – № 8. – С. 48-55.

38. Уліч Л.І., Терещенко Ю.Ф. Реакція нових сортів пшениці озимої на умови вирощування // Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету. – Умань, 2022. – Вип. 67. – Ч. 1. – С. 74-79.
39. Уліч Л.І., Терещенко Ю.Ф., Уліч О.Л. Вивчення агробіологічного потенціалу вітчизняних сортів пшениці м'якої озимої // Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету. – Умань, 2022. – Вип. 69. – Ч. 1. – С. 14-20.
40. Уліч О.Л. Наукове обґрунтування розміщення нових сортів пшениці озимої після різних попередників // Вісник аграрної науки. – 2001. – № 2. – С. 25-28.
41. Файт В.І. Морозостійкість і урожайність окремих сортів пшениці озимої // Вісник аграрної науки. – 2005. – № 11. – С. 25-29.
42. Чубко О.П. Фотосинтезуюча система сортів пшениці озимої та її продуктивність за різних строків сівби // Науковий вісник НАУ. – К., 2005. – № 84. – С. 31-34.
43. Шелепов В.В., Гаврилюк М.М., Чебаков М.П., Гончар О.М., Вергунов В.А. – Селекція, насінництво та сортознавство пшениці – Миронівка, 2007.
44. Яновська Ю., Бокач І. Агротехніка пшениці озимої // Пропозиція. – 2006. – № 9. – С. 60-63.
45. Austin R.B., Ford M.A., Morgan C.L., Genetic improvement in the yield of winter wheat, a further evaluation // J. Agr. Sci – London, 1989. – 112. – № 3. – P. 295-301.